

Програма розвитку і функціонування української мови на 2016-2020 роки у місті Хмельницькому

I. Загальна характеристика

Програма розвитку і функціонування української мови на 2016-2020 роки (далі - Програма) є однією із програм освітньо-культурного розвитку міста, розроблена на виконання вимог ст.10 Конституції України, Закону України «Про засади державної мовної політики», Декларації про державний суверенітет України, Європейської Культурної Конвенції.

Програма визначає основні напрямки, пріоритети, завдання розвитку української мови на 2016-2020 роки, конкретизує механізми, основні заходи реалізації, терміни, прогнозовані обсяги фінансового забезпечення виконання Програми.

Сучасна мовна ситуація в Україні є результатом наполегливого, планомірного та систематичного тиску проти української мови, ідентичності та державності. Різні імперські режими протягом останніх чотирьох сторіч послідовно проводили політику обмежень, переслідувань, заборон української мови, культури, а то й будь-яких форм українського національного життя.

У перші роки незалежності України були досягнуті певні успіхи в утвердженні української мови як державної. Розширилась сфера її вжитку в установах та організаціях, в освіті, в науці; з'явилося більше україномовної преси й книжок; у вищих навчальних закладах був впроваджений обов'язковий іспит з української мови й обов'язковий курс ділового українського мовлення. Проте впровадження української мови як державної у публічній сфері не було до кінця послідовним і не супроводжувалось системними заходами.

Політика «відсутності мовної політики» в умовах України, де позиції своєї мови і культури ослаблені внаслідок тривалого періоду дискримінації, спричинила домінування російської мови в інформаційно-культурному просторі України, перетворила мову на суржик, на мішанину українських та російських слів, кальок, необгрунтоване вживання іншомовних слів, коли їм є цілком повноцінні відповідники в українській мові.

Активне витіснення української мови спостерігається в пресі та книговидавничій галузі. Цілком витіснено україномовну культуру з FM-ефіру. особливо популярного серед молоді.

Засилля в інформаційно-культурному просторі як України, так і міста іншомовної продукції призвело не лише до різкого скорочення українського мовного простору, але й призводить до руйнації способу думання і деформації ментальності громадян України, прищеплення їм чужих стереотипів, навіювання їм почуття меншовартості. Усі ці чинники ще раз підтверджують гостру необхідність ефективної мовної політики як на рівні держави, так і на рівні місцевого самоврядування.

У місті Хмельницькому є потреба в подальшій активізації цілеспрямованої роботи щодо забезпечення належного використання державної мови у різних сферах життя: освіті, культурі, рекламі, засобах масової інформації тощо.

Заходи Програми передбачають передусім підтримку й розвиток чинних громадських ініціатив, освітянських та журналістських починань. Реалізація заходів Програми, які передбачають популяризацію української мови, культури та історичної свідомості української нації через найширший спектр просвітницьких, культурних, наукових, науково-практичних та інформаційних заходів, сприятиме зміцненню україномовного національно-патріотичного середовища на рівні нашого міста.

II. Мета та завдання Програми

Метою Програми є створення оптимальних умов для реалізації конституційних гарантій на вільне функціонування української мови, створення домінантного україномовного простору у місті Хмельницькому, виховання любові, поваги, шанобливого ставлення до мови, культури, дотримання норм законів України щодо забезпечення культурно-мовних прав громадян.

Основними завданнями Програми є:

- зміцнення статусу української мови як державної;
- забезпечення використання української мови в усіх сферах суспільного життя;
- посилення функції державної мови як об'єднавчого і консолідуючого чинника в суспільстві і засобу зміцнення державної єдності України;
- створення необхідних умов для утвердження української мови, набуття нею рис престижності, перспективності та авторитетності;
- визначення та здійснення заходів для стимулювання глибокого вивчення української мови;
- сприяння поширенню теле- і радіопрограм, які пропагують кращі досягнення української культури, знання української мови, історії та її видатних діячів.

III. Очікувані результати

Виконання Програми забезпечить:

- практичну реалізацію статті 10 Конституції України щодо всебічного розвитку і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя;
- підтримку представників освітніх, мистецьких колективів, громадських об'єднань, талановитих місцевих літераторів, які сприяють розвитку української мови, культури, історичної свідомості;
- розширення функціонування української мови у засобах масової інформації, в побуті, торгівлі, культурі, освіті та науці;
- підтримку науково-популярних розробок, предметом дослідження яких є українська мова, література і культура та випуск видань українською мовою;
- сприяння пропагуванню серед населення кращих зразків творчої спадщини діячів культури України.

IV. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблем

Розв'язання проблеми можливе шляхом:

- реалізації державної політики як пріоритетного засобу розвитку української мови на території міста Хмельницького;
- здійснення системи заходів щодо популяризації української мови.

V. Обсяги та джерела фінансування Програми

Програма реалізується протягом 2016-2020 років і не поділяється на етапи, так як заходи Програми взаємодоповнюють і не мають складної функціональної залежності один від одного.

Фінансування Програми розвитку і функціонування української мови на 2016-2020 роки у місті Хмельницькому планується за рахунок коштів міського бюджету на відповідний рік з урахуванням його уточнень. Можливе залучення благодійних внесків та інших джерел надходжень, не заборонених законодавством.

Основні заходи Програми розвитку і функціонування української мови на 2016-2020 роки

№ з/п	Перелік заходів програми	Строк виконання заходу	Виконавці	Джерела фінансування	Орієнтовані обсяги фінансування (вартість), тис. гривень, у тому числі по роках:				
					2016	2017	2018	2019	2020
1. Заходи щодо моніторингу розвитку і функціонування української мови									
1.	Проведення моніторингу функціонування української мови в різних сферах суспільного життя міста Хмельницького	2016-2020	Хмельницьке міське Товариство української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта» спільно з громадськими організаціями	Без фінансування	-	-	-	-	-
2.	Здійснення контролю за дотриманням мовного законодавства при веденні ділової документації відділами, управліннями, іншими виконавчими органами	2016-2020	Загальний відділ Хмельницької міської ради, інші виконавчі органи Хмельницької міської ради	Без фінансування	-	-	-	-	-
3.	Забезпечення проведення щорічних навчань із ділової української мови працівників виконавчих органів Хмельницької міської ради	2016-2020	Управління організаційно-інформаційної роботи та контролю Хмельницької міської ради	Без фінансування	-	-	-	-	-
4.	Забезпечення контролю за дотриманням мовного режиму в навчально-виховному процесі, підвищити мовну культуру учнів, їх батьків, педагогів	2016-2020	Управління освіти, Хмельницьке міське Товариство української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта»	Без фінансування	-	-	-	-	-
5.	Забезпечення контролю за розташуванням зовнішньої реклами, використанням іншомовних рекламних вивісок	2016-2020	Департамент архітектури, містобудування та земельних ресурсів	Без фінансування	-	-	-	-	-
6.	Рекомендувати власникам рекламних щитів дотримуватись вимог мовного законодавства	2016-2020	Департамент архітектури, містобудування та земельних ресурсів	Без фінансування	-	-	-	-	-
7.	Здійснення обстеження об'єктів торгівлі та побуту на предмет дотримання	2016-2020	Управління торгівлі	Без фінансування	-	-	-	-	-

	законодавства про захист прав споживачів і мовного питання при реалізації товарів та наданні послуг на споживчих ринках міста								
8.	Вжити заходів щодо заборони спотворення української мови в зовнішній рекламі на автомобільному транспорті загального користування	2016-2020	Управління транспорту та зв'язку	Без фінансування	-	-	-	-	-
9.	Забезпечення виконання вимог нормативно-правових актів щодо функціонування державної мови під час проведення культурно-масових, туристичних, спортивно-масових та молодіжних заходів	2016-2020	Управління культури і туризму, управління молоді та спорту, управління освіти	Без фінансування	-	-	-	-	-
10.	Розміщення соціальної реклами «Говори українською» на рекламних носіях	2016-2020	Хмельницьке міське Товариство української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта», Департамент архітектури, містобудування та земельних ресурсів	Міський бюджет	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Разом					5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
2. Доступ учнівської та студентської молоді до якісної освіти									
1.	Проведення в загальноосвітніх, позашкільних, професійно-технічних навчальних закладах конкурсів творчо-пошукових і науково-дослідницьких робіт з української мови і літератури	2016-2020	Управління освіти	Міський бюджет	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
2.	Проведення періодичних оглядів-конкурсів на кращу організацію в навчальних закладах роботи із забезпечення різнобічного розвитку української мови	2017, 2019	Управління освіти, Хмельницьке міське Товариство української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта»	Міський бюджет	-	3,0	-	3,0	-
3.	Поповнення фондів шкільних бібліотек словниками, довідниками, фаховою періодикою, підручниками з культури мовлення	2016-2020	Управління освіти	Міський бюджет	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0

4.	Проведення науково-практичної конференції «Мова – культура – духовність»	2017, 2020	Управління освіти	Міський бюджет	-	10,0	-	-	10,0
5.	Проведення семінарів, практикумів з питань підвищення якості викладання української мови в навчальних закладах	2016-2020	Управління освіти, Товариство української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта»	Без фінансування	-	-	-	-	-
6.	Проведення та забезпечення участі учнів та вчителів у відповідних етапах міжнародних, всеукраїнських, обласних олімпіад, конкурсів з української мови і літератури	2016-2020	Управління освіти	Міський бюджет	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
7.	Забезпечення участі школярів у Міжнародному конкурсі з української мови імені Петра Яцика	2016-2020	Управління освіти	Міський бюджет	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
8.	Забезпечення участі школярів у Міжнародному мовно-літературному конкурсі учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка	2016-2020	Управління освіти	Міський бюджет	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
9.	Організація семінарів, практикумів, наукових конференцій, презентацій, зустрічей з відомими в Україні мовознавцями, перегляд тематичних відеофільмів, «круглі столи», лекторії, конференції, конкурси, виставки, присвячені пам'ятним датам, видатним особистостям	2016-2020	Управління освіти, Хмельницьке міське Товариство української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта»	Міський бюджет	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
10.	Надання консультативної допомоги представникам національних меншин, які мають намір порушити клопотання про набуття громадянства України	2016-2020	Хмельницьке міське Товариство української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта»	Міський бюджет	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
11.	Організація творчих вечорів, зустрічей учнів та студентів з письменниками, журналістами, творчими колективами, що популяризують українську мову, культуру	2016-2020	Управління освіти, Хмельницьке міське Товариство української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта»	Без фінансування	-	-	-	-	-
12.	Проведення філологічних зібрань на	2016-2020	Хмельницьке міське	Без	-	-	-	-	-

	тему «Україна – від мови до нації»		Товариство української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта»	фінансування					
Разом					250,0	263,0	250,0	248,0	255,0
3. Формування цілісного національного інформаційно-культурного простору									
1.	Забезпечення пріоритетності звучання україномовних ефірів та українського музичного продукту у громадському транспорті	2016-2020	Управління транспорту та зв'язку	Без фінансування	-	-	-	-	-
2.	Запровадження на ТРК «Місто» циклу тематичних програм, зокрема: «Мова рідна, слово рідне...»	2016-2020	Хмельницьке міське Товариство української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта»	Без фінансування	-	-	-	-	-
3.	Запровадження рубрики «Українське слово» в газеті Хмельницької міської ради «Проскурів»	2016-2020	Газета Хмельницької міської ради «Проскурів»	Без фінансування	-	-	-	-	-
4.	Сприяння розширенню мережі українських книгарень у місті	2016-2020	Управління торгівлі	Без фінансування	-	-	-	-	-
5.	Забезпечення дотримання мовного режиму на об'єктах торгівлі та побуту, об'єктах ресторанного господарства	2016-2020	Управління торгівлі	Без фінансування	-	-	-	-	-
6.	Широке висвітлення ходу реалізації міської програми розвитку і функціонування української мови в засобах масової інформації	2016-2020	Хмельницька міська рада	Без фінансування	-	-	-	-	-
Разом					-	-	-	-	-
4. Популяризація українського національного мистецтва, народних звичаїв та обрядів									
1.	Розвиток мережі українознавчих, народознавчих музеїв у закладах освіти і культури	2016-2020	Управління освіти, управління культури і туризму	Міський бюджет	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
2.	Створення умов для популяризації української мови засобами сучасного мистецтва через роботу театральних студій, фольклорних ансамблів	2016-2020	Управління освіти, управління культури і туризму, управління молоді та спорту	Без фінансування	-	-	-	-	-
3.	Оновлення і модернізація навчально-методичної бази кабінетів української	2016-2020	Управління освіти	Міський бюджет	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0

	мови та літератури в навчальних закладах									
4.	Запровадження проведення вечорів українського романсу у Хмельницькій дитячій школі мистецтв «Райдуга»	2016-2020	Хмельницька дитяча школа мистецтв «Райдуга»	Міський бюджет	1,0	1,0	2,0	2,0	2,0	
5.	Проведення фестивалю-конкурсу української патріотичної пісні та музики «Червона калина»	2017, 2019	Управління культури і туризму, міський будинок культури	Міський бюджет	-	15,0	-	20,0	-	
6.	Проведення регіонального різдвяного етнофестивалю «Благослови, Боже, літо починати, Христа славити!» та фестиваль гаївок	2016-2020	Управління культури і туризму, Хмельницька дитяча музична школа №2, ГО «Відродження традицій Поділля»	Міський бюджет	20,0	25,0	25,0	30,0	30,0	
7.	Проведення концертних програм-лекцій з метою популяризації українського музичного мистецтва в загальноосвітніх закладах міста професійними муніципальними колективами	2016-2020	Управління культури і туризму, академічний муніципальний камерний хор, муніципальний естрадно-духовий оркестр, управління освіти	Міський бюджет	5,0	6,0	6,0	7,0	7,0	
8.	Проведення міського етапу Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості «Об'єднаймося ж, брати мої»	2016-2020	Управління освіти, управління культури і туризму, Хмельницька дитяча школа образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва	Міський бюджет	3,5	4,0	5,0	5,0	6,0	
9.	Проведення загальноміського конкурсу творів образотворчого мистецтва «Рідна мова калинова»	2016, 2018, 2020	Дитяча школа мистецтв	Міський бюджет	6,4	-	4,4	-	4,4	
10.	Запровадження театральної постановки за творами українських драматургів	2016-2020	КП Хмельницький міський моно-театр «Кут», міський будинок культури	Міський бюджет	2,0	5,0	2,0	5,0	2,0	
11.	Забезпечення пріоритетності показу фільмів вітчизняного виробництва	2016-2020	МКП Кінотеатр ім.Т.Г.Шевченка	Без фінансування	-	-	-	-	-	
12.	Проведення Всеукраїнського фестивалю-конкурсу народної хореографії ім.В.Глушенкова	2017, 2019	Управління культури і туризму, Центр національного	Міський бюджет	-	50,0	-	60,0	-	

			виховання учнівської молоді							
Разом					67,9	136,0	74,4	159,0	81,4	
5. Формування україномовного національно-патріотичного середовища										
1.	Розроблення нової концепції у проведенні міських заходів щодо відзначення днів народження Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки та інших видатних діячів української літератури та культури	2016	Управління культури і туризму, управління освіти, Хмельницьке міське Товариство української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта»	Без фінансування	-	-	-	-	-	-
2.	Проведення до Дня Соборності України Всеукраїнського фестивалю танцю «Зимові візерунки»	2016-2020	Хмельницький палац творчості дітей та юнацтва	Міський бюджет	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
3.	Налагодження співпраці з творчими колективами Олександрівського району Донецької області, міст Старобільська та Новопсковськ Луганської області в рамках проекту «Український Донбас»	2016-2017	Управління культури і туризму, управління освіти, заклади освіти і культури міста	Міський бюджет	2,0	5,0	-	-	-	-
4.	Створення електронної бази матеріалів (сценаріїв, конкурсів тощо) для проведення заходів із відзначення свят української мови, Дня української писемності та мови в навчальних закладах міста	2017	Управління освіти	Без фінансування	-	-	-	-	-	-
5.	Здійснення підтримки громадських ініціатив щодо створення українського пісенного мистецького продукту	2016-2020	Управління культури і туризму	Міський бюджет	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
6.	Популяризація пісенної української творчості через проведення творчих звітів художніх колективів міста, огляди-конкурси художньої самодіяльності	2016-2020	Управління культури і туризму, заклади культури міста, управління освіти	Міський бюджет	5,0	5,0	6,0	6,0	6,0	6,0
7.	Залучення до участі в просвітницькій програмі обласного радіо «Подільський передзвін» вчителів та учнів навчальних закладів міста	2016-2020	Управління освіти, Хмельницьке міське Товариство української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта»	Без фінансування	-	-	-	-	-	-
8.	Поповнення бібліотечних фондів	2016-2020	Централізована бібліотечна	Міський бюджет	250,0	300,0	350,0	400,0	450,0	450,0

			система							
9.	Створення електронних ресурсів щодо творчості Хмельницьких письменників та історії міста, презентація їх у мережі Інтернет	2016-2020	Централізована бібліотечна система	Без фінансування	-	-	-	-	-	-
10.	Створення електронного каталогу повних текстових видань з фондів централізованої бібліотечної системи	2016-2020	Централізована бібліотечна система	Без фінансування	-	-	-	-	-	-
11.	Проведення міського літературного фестивалю «Слово єднає», конкурсів «Найкращий читач» та «Кобзарик»	2016-2020	Централізована бібліотечна система	Міський бюджет	30,0	26,0	36,0	31,0	42,0	
12.	Підготовка та друк видань з популяризації української мови та літератури	2016-2020	Централізована бібліотечна система	Міський бюджет	1,0	1,0	1,5	1,5	2,0	
13.	Здійснення репринтного видання праці Івана Огієнка «Наука про рідномовні обов'язки»	2017	Хмельницьке міське Товариство української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта»	Міський бюджет	-	10,0	-	-	-	
Разом					311,0	370,0	416,0	461,5	523,0	
Разом по роках					633,9	774,0	745,4	873,5	864,4	

Начальник управління освіти

Р.Миколаїв

Паспорт
Програми розвитку і функціонування української мови на 2016-2020 роки у місті
Хмельницькому

1.	Головний розробник	Управління освіти Хмельницької міської ради
2.	Співрозробники Програми	Товариство української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта», управління культури і туризму, управління молоді та спорту, управління торгівлі, управління транспорту та зв'язку
3.	Підстава для розробки Програми	- ст.10 Конституції України; - Закон України «Про засади державної мовної політики»; - Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»; - Декларація про державний суверенітет України; - Європейська Культурна Конвенція.
4.	Мета Програми	Створення оптимальних умов для реалізації конституційних гарантій на вільне функціонування української мови, створення домінантного україномовного простору у місті Хмельницькому, виховання любові, поваги, шанобливого ставлення до мови, культури, дотримання норм законів України щодо забезпечення культурно-мовних прав громадян.
5.	Перелік пріоритетних завдань Програми	- посилення функції державної мови як об'єднавчого і консолідуючого чинника в суспільстві і засобу зміцнення державної єдності України; - створення необхідних умов для утвердження української мови, набуття нею рис престижності, перспективності та авторитетності; - визначення та здійснення заходів для стимулювання глибокого вивчення української мови; - сприяння поширенню теле- і радіопрограм, які пропагують кращі досягнення української культури, знання української мови, історії та її видатних діячів.
6.	Виконавці Програми	Управління освіти Хмельницької міської ради, Товариство української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта», управління культури і туризму, управління молоді та спорту, управління торгівлі, управління транспорту та зв'язку, управління організаційно-інформаційної роботи та контролю, департамент архітектури, містобудування та земельних ресурсів
7.	Термін реалізації Програми	2016-2020
8.	Джерела фінансування заходів Програми	Міський бюджет
9.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми (грн)	3 891 200,0